

SMÅFÖRETAGS BAROMETERN

Kalmar län

September 2017

Ett samarbete mellan:

företagarna

Swedbank och
Sparbankerna

Innehåll

Om småföretagsbarometern	3
<i>Nettotal och konjunkturindikatorn</i>	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Kalmar län	4
Det ekonomiska läget och näringslivet i Kalmar län	5
<i>Näringslivet i Kalmar län</i>	5
Småföretagsbarometern – Kalmar län.....	8
<i>Konjunkturindikatorn</i>	8
<i>Sysselsättning</i>	10
<i>Orderingång</i>	11
<i>Tackat nej till order</i>	12
<i>Omsättning</i>	13
<i>Lönsamhetsutvecklingen</i>	14
<i>Företagens prisförväntningar</i>	15
Expansionsutsikter och hinder för expansion	15
<i>Konjunkturrisiker</i>	18
<i>Politiska risker</i>	19
Slutsatser och utmaningar för företagsklimatet	19

Om småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Swedbank

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalen för *sysselsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

Sammanfattning av konjunkturläget i Kalmar län

- **Konjunkturen** i Kalmar län har utvecklats mycket positivt och har ökat kraftigt sedan 2016. Konjunkturindikatorn för länet landar på 119, vilket är den högst uppmätta för årets Småföretagsbarometer. Detta placerar Kalmar län högre än riksgenomsnittet på 74.
- **Sysselsättningstillväxten** bland småföretagarna i Kalmar län har ökat kraftigt det senaste året. I fjol låg länets sammanvägda nettotal på 12, i årets mätning uppgår 37 procent av företagen att de har ökat sin personalstyrka de senaste 12 månaderna samtidigt som nio procent har minskat antalet anställda. Nettotalet blir således 28, vilket är betydligt högre än det vikande nettotalet för riksgenomsnittet som i år hamnar på tio.
- **Orderingången** för länets småföretag har ökat och Kalmar ligger nu över riksgenomsnittet på detta område. Det sammanvägda nettotalet för tillväxten i orderingången blir 45 jämfört med riksgenomsnittet på 32.
- **Omsättningstillväxten** i Kalmar län har ökat sedan 2013 och gör så även i årets mätning. Nettotalet för omsättningstillväxten uppgår till 47, jämfört med riksgenomsnittet på 32.
- **Tillväxten i lönsamhet** för företagen i Kalmar län har återhämtat sig efter åren med akut finanskris och är nu tämligen god. Det sammanlagda nettotalet är idag 23, något under riksgenomsnittet, 24. Detta är något lägre än vid den senaste mätningen, då nettotalet för Kalmar låg på 29.
- Företagen i Kalmar län upplever något sämre möjligheter att växa framöver än riksgenomsnittet. Trots detta anser 67 procent av företagen att de har **goda utsikter att expandera på sikt**.
- Tuff konkurrens uppges som det **främsta tillväxthindret** bland småföretagen i Kalmar län. 22 procent uppges som främsta hindret, vilket är än riksgenomsnittet på 16 procent. Brist på lämplig arbetskraft är det främsta hindret för en femtedel av företagen.
- Den svaga inhemska konjunkturen är den **största konjunkturrisken** enligt 41 procent av länets företag. Ökade energi- och råvarupriser ses som den främsta konjunkturrisken enligt 17 procent av företagen.
- **Den största politiska risken** är potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter vilket anges av 33 procent av Kalmar läns företag. 26 procent ser oförutsedda krav för tillstånd och tillsyn som största risk, vilket är betydligt högre än riksgenomsnittet på 12 procent. Var femte företag ser även ökade skattekostnader som en risk.

Det ekonomiska läget och näringslivet i Kalmar län

Den svenska tillväxten mätt som bruttonationalprodukten, BNP, växte med 3,2 procent under 2016. Konjunkturläget i Sverige har fortsatt att förbättras och ekonomin har haft en bra utveckling med stigande sysselsättning och stark BNP-tillväxt som följd. BNP-tillväxten föll dock tillbaka något under 2016 jämfört med 2015 då BNP-tillväxten var 4,1 procent. Detta var också i linje med 2016 års Småföretagsbarometer som visade på en fortsatt god tillväxt, men med förväntningar om något lägre tillväxt under 2016.

Den goda konjunkturutvecklingen drivs i stor utsträckning av export och investeringar, medan offentlig konsumtion växer i lägre takt. De svenska hushållen och den inhemska konsumtionen driver också en stor del av tillväxten. Arbetslösheten har minskat, men samtidigt består tudelningen på arbetsmarknaden, inte minst mellan inrikes och utrikes födda.¹ Det tycks som att den svenska arbetsmarknadsmodellen är problematisk när det handlar om att skapa nya vägar in på arbetsmarknaden.² Fortsatt kompetensbrist och svårigheter för växande företag att rekrytera och anställa är därför även fortsättningsvis ett tillväxthinder för småföretagen.

Det är de små och medelstora företagen som utgör ryggraden, tillväxten och stabiliteten i ekonomin. Under de senaste decennierna har de små företagen haft den viktigaste rollen i jobbskapandet, hela 4 av 5 jobb skapas i företag med färre än 50 anställda.

Omvärldskonjunkturen har fortsatt att stärkas samtidigt som det råder ökad optimism i världsekonomin. En starkare omvärldskonjunktur med stigande investeringar gynnar också de svenska småföretagen genom att svensk export ökar. Efterfrågan i Europa förväntas fortsätta att förbättras men i vilken utsträckning beror bland annat på utvecklingen i omvärlden liksom på konsekvenserna av Storbritanniens framtida EU-utträde, Brexit.

I Sverige är förtroendet för den offentliga ekonomin starkt, liksom företagens förväntningar på utvecklingen framöver. Samtidigt finns det flera osäkerhetsfaktorer både i omvärlden och på hemmaplan. Sveriges småföretagare behöver tydlighet och förutsägbarhet. Snabba politiska svängningar med förändrade regelverk och skatter som resultat är inget som gynnar företagande på sikt, tvärt om så minskar viljan att göra investeringar och att anställa eller på annat sätt växa med företaget.

Näringslivet i Kalmar län

Näringslivet i Kalmar län och framförallt kring Kalmar består av företag verksamma inom en rad olika verksamheter. Den mest dominerande näringen är inom jord- och skogsbruk vilken har stor betydelse i Kalmarsundsregionen med goda förutsättningar för bl.a. livsmedelsproduktion. Ett annat verksamhetsområde som är relativt stort i regionen är energi- och miljöteknik med bl.a. nätverket Sustainable Sweden Southeast AB, som är ett affärsdrivande nätverk i sydöstra Sverige. Nya tekniska lösningar är avgörande både för ökad hållbarhet och för svenska företags konkurrenskraft och utveckling i globala värdekedjor. Ett växande Linnéuniversitet bidrar också till näringslivets utveckling. Under det senaste året

¹ SCB, AKU juli 2016

² Sverige har lägst andel låglönejobb i EU och den största skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda enligt OECD. Se bl.a. OECD 2010.

har utvecklingen varit positiv och Kalmar har sett kraftiga öknings- och sysselsättningstillväxten.

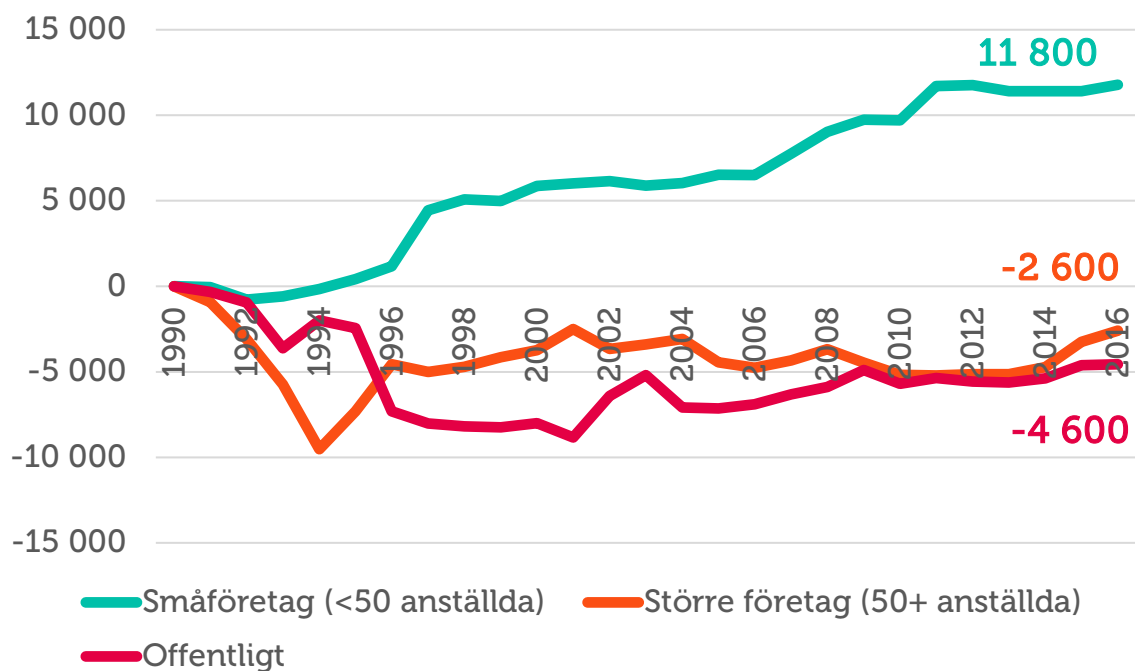
Den lokala näringslivspolitik i Kalmar och Kalmar län har som mål att förbättra företagsklimatet bland annat genom att få fler företag att etablera sig i regionen. För att detta ska lyckas är det viktigt att värna dialogen med och inom näringslivet och stödja befintliga företagsutveckling och tillväxt. Detta inkluderar att stödja innovativa miljöer samt att öka samverkan mellan Linnéuniversitetet och näringslivet för att stärka näringslivets framtida förutsättningar.

Figur 1 visar tydligt att det är de mindre växande företagen som står för sysselsättningstillväxten i Kalmar län. Även om antalet sysselsatta också har vuxit marginellt i den offentliga sektorn.

Magnus Johansson ***Företagsmarknadschef Swedbank*** ***i Kalmar***

Företagsklimatet i Kalmar Län befinner sig i en positiv trend. Många företag går bra och både kan och vill växa. Det är tydligt att det är mycket som händer nu, inte minst inom besöksnäringen, fastighetssektorn och byggbranschen. Ett växande Linnéuniversitet bidrar givetvis också positivt till näringslivets fortsatta utveckling. Avgörande faktorer för att den positiva trenden ska hålla i sig är tillgång till relevant arbetskraft, en fungerande bostadsmarknad och bra kommunikationer.”

Figur 1 Tillväxt av jobb i Kalmar län sedan 1990 (källa: SCB)³

Frida Boklund *Regionchef för Företagarna, Kalmar län och Kronobergs län*

Kalmar läns konjunktur har varit positiv sedan 2015, årets barometer visar att företagen i länet är de mest positiva i hela Sverige. Det är riktigt glädjande! Rapporten visar att både tjänstesektorn och industrin är positiva. Småföretagsbarometern visar också att länet står inför demografiska utmaningar och att företagen fortsatt tycker att bristen på rätt kompetens är det absolut största tillväxthindret.

³ Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas

Småföretagsbarometern – Kalmar län

Konjunkturindikatorn

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

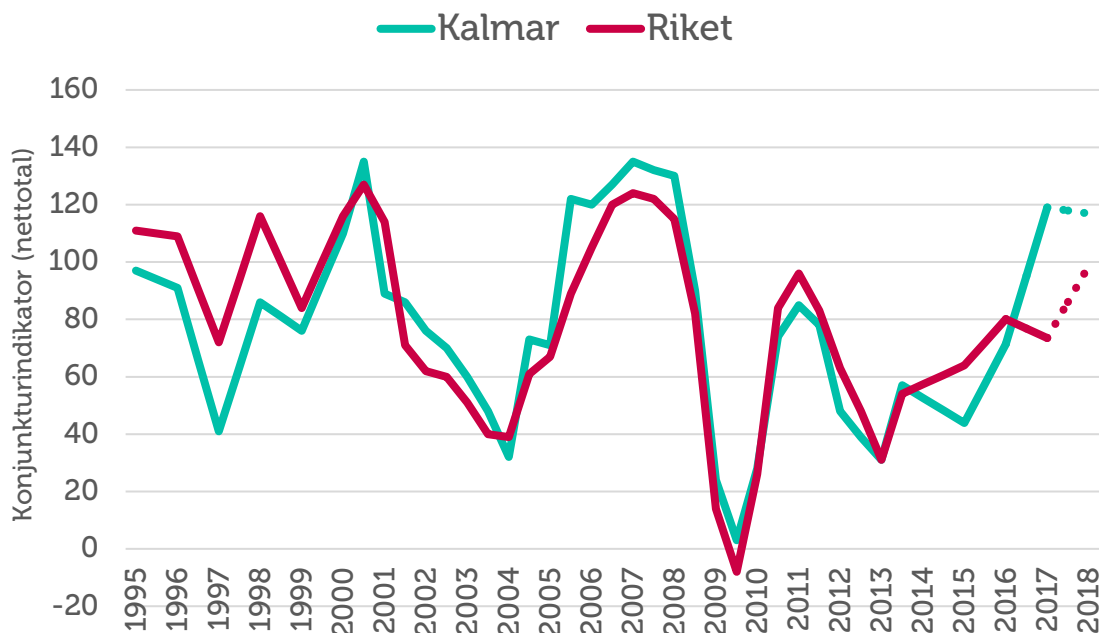
Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

I Småföretagsbarometern redovisar vi Kalmar läns utveckling vad gäller sysselsättning, orderingång och omsättning för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet. I 2016 års mätning var konjunkturindikatorn för länet 71, vilket var något under rikets indikator på 80. Konjunkturen i Kalmar län har utvecklats mycket positivt och har ökat kraftigt sedan fjolårets rapport. Konjunkturindikatorn för länet är i år 119, vilket är den högst uppmätta för årets Småföretagsbarometer jämfört med övriga län i Sverige. Förväntningarna inför det kommande året är fortsatt mycket positiva men indikatorn förväntas minska något i Kalmar län.

Sammantaget kan det konstateras att konjunkturen för småföretagen i Kalmar län försämrades dramatiskt 2008- 2009. Från att år 2007 ha nått ett värde på 135, bottnade index hösten 2009 med ett värde på 3. Det är tydligt att botten är passerad och efter ett par mindre återgångar ser konjunkturen ut att fortsätta återhämtningen under det kommande året.

Tillsammans med Jönköping och Kronoberg kan vi se att regionen har utvecklats mycket bra i årets mätning, där de tre närliggande länen har ett väldigt gott konjunkturläge.

Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Kalmar län och riket 1995-2017

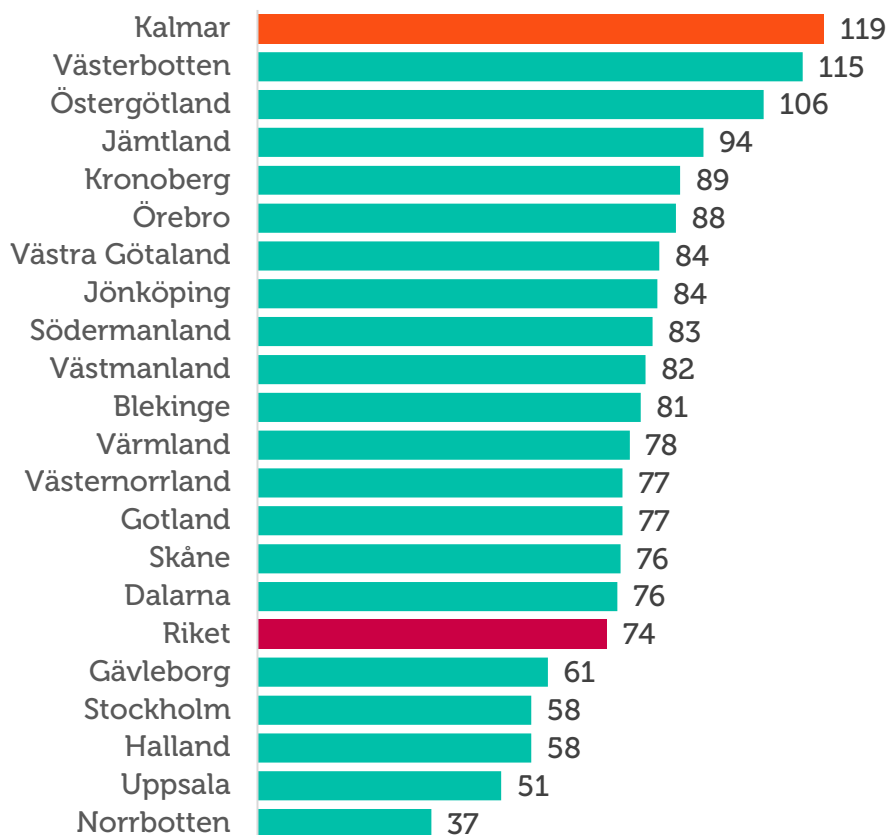

Filip Karlsson & Niklas Nordheim *Hatstore AB*

För oss inom detaljhandel har vi verkligen känt av ett uppsving även om vi är aktörer på en internationell marknad. Vi har en känsla av att det bubblar och att vi verkligen är en del av en pågående positiv utveckling som vi alla bidrar till. Vi växer ur våra lokaler med två års intervall och försäljningen går spikrakt uppåt. Trots att kompetensförsörjning är en utmaning i vår region vi är glada och stolta över att vi kan säkerställa den hos oss nu och ett tag fram över. Vi kan bara understryka att konjunkturen i Kalmar län är riktigt positiv och går riktigt bra!

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (netttotal) 2017

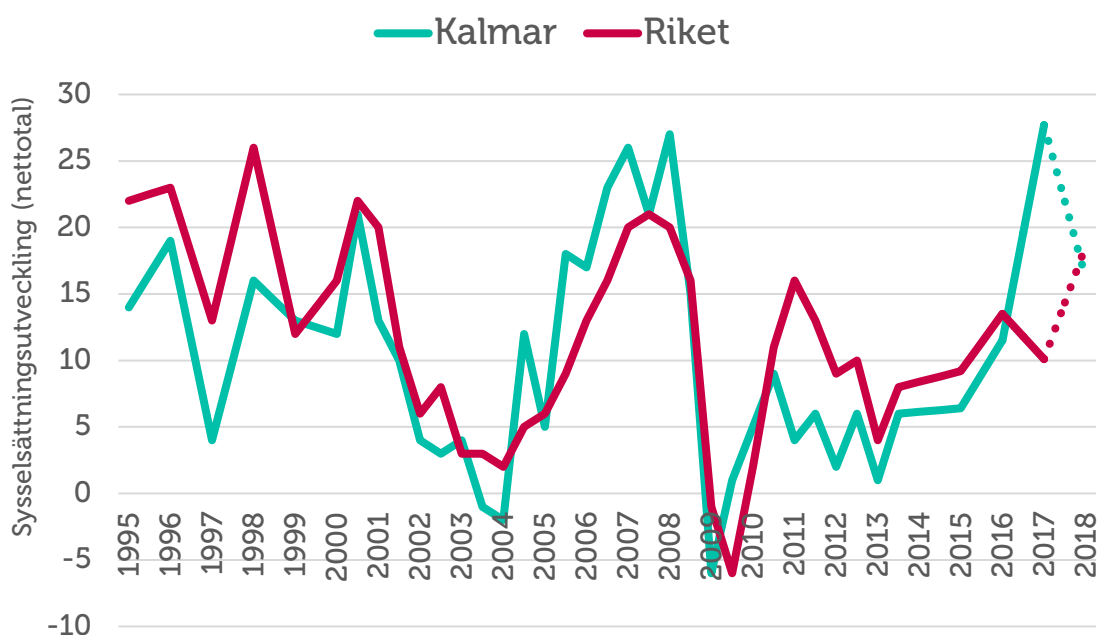

Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett netttotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningstillväxten bland småföretagarna i Kalmar län har ökat kraftigt det senaste året. I fjol låg länets sammanvägda netttotal på 12, vilket var något under riksgenomsnittet. I årets mätning uppger 37 procent av företagen i länet att de har ökat sin personalstyrka de senaste tolv månaderna samtidigt som nio procent har minskat antalet anställda. Nettotalet blir således 28, vilket är betydligt högre än det vikande nettotalet för riksgenomsnittet som i år hamnar på tio. Förväntningarna framåt är mindre optimistiska då företagen tror på en fortsatt positiv sysselsättningsutveckling, men i en minskad takt under de kommande tolv månaderna.

Figur 4 Sysselsättningsutvecklingen (nettotal) i Kalmar län och riket 1995-2017

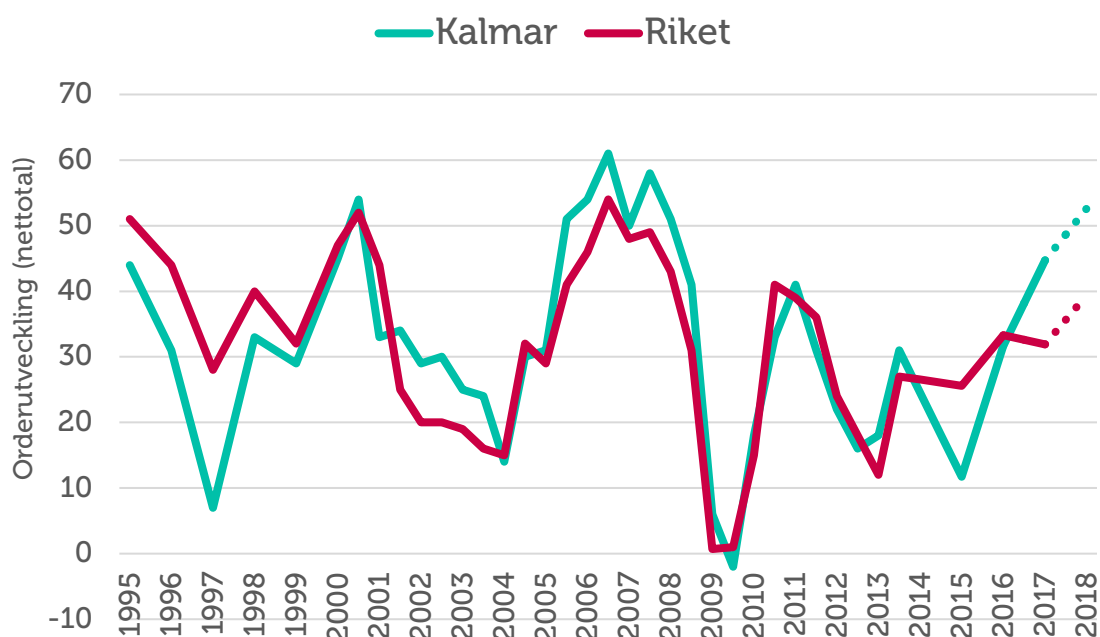

Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Orderingången för länets småföretag har sammantaget sett en uppgång sedan fjolårets mätning och Kalmar ligger nu över riksgenomsnittet på detta område. Av företagen i Kalmar län har nästan sex av tio, 58 procent, sett en ökning i orderingången de senaste tolv månaderna. Under samma period har 13 procent sett en minskning, vilket gör att det sammanvägda nettotalet för tillväxten i orderingången blir 45 jämfört med riksgenomsnittet på 32. Inför de kommande tolv månaderna tror företagen på en fortsatt ökning i orderingången.

Figur 5 Orderutveckling (nettotal) i Kalmar län och riket 1995-2017

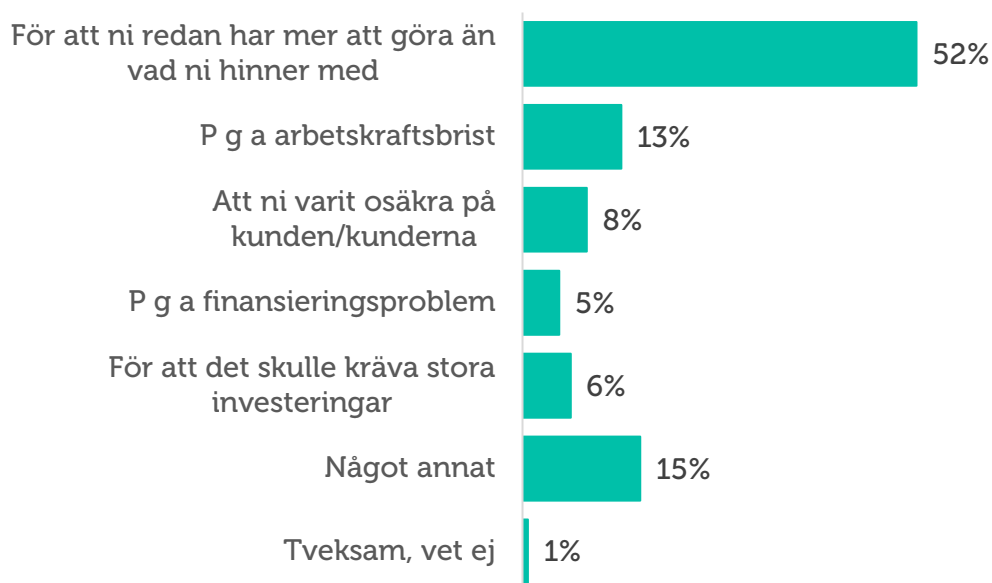

Tackat nej till order

När tiden inte räcker till, om personal saknas, eller då finansiering saknas till nödvändiga investeringar kan många företag behöva tacka nej till order. Av samtliga småföretag i länet har 36 procent tvingats tacka nej till order, vilket är lägre än riksgenomsnittet. Den huvudsakliga anledningen till att företagen i Kalmar län avstått från att ta emot order är på grund av de redan har mer att göra än vad de hinner med.

Att tacka nej till order på grund av finansieringsproblem samt för att det skulle kräva stora investeringar är mer vanligt i Kalmar län än bland företag i riket i helhet. Detta tyder på att företagen även behöver ha tillgång till finansiering för att upprätthålla den goda utvecklingen och nå fortsatta framgångar i skapa jobb och välfärd. Att enkelt kunna få finansiering för att nyanställa, utveckla och kompetensförsörja samt politiska reformer i form av exempelvis sänkta arbetsgivaravgifter kan motverka hinder för expansion och minskad ordergång på grund av att företagen har mer att göra än vad de hinner med.

Figur 6 Huvudorsaken till att företag har tackat nej till order under de senaste 12 månaderna

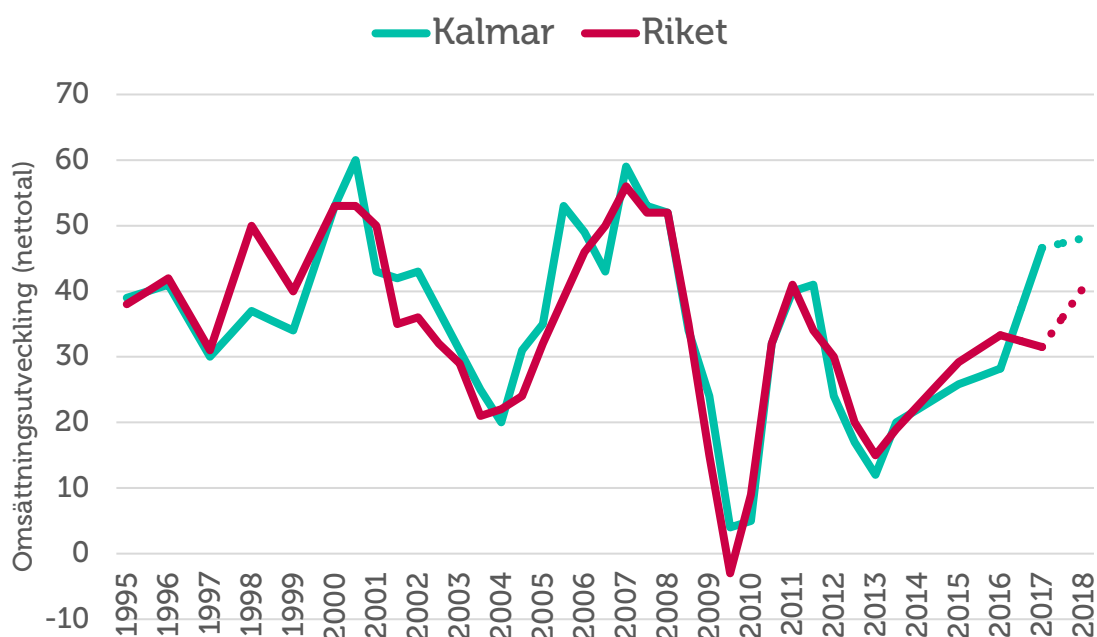

Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten i Kalmar län har ökat sedan 2013 och gör så även i årets mätning. I fjolårets undersökning var det sammanvägda nettotalet för omsättningstillväxten i länet 28. I årets mätning uppger hela 59 procent av företagen att de haft en ökad omsättning de senaste tolv månaderna medan tolv procent haft en minskad omsättning under samma tidsperiod. Det sammanvägda nettotalet för omsättningstillväxten i Kalmar län blir således 47, jämfört med riksgenomsnittet på 32. Förväntningarna inför kommande år är, likt riksgenomsnittet, optimistiska där omsättningstillväxten förväntas öka under de kommande tolv månaderna

Figur 7 Omsättningsutveckling (netttotal) i Kalmar län och riket 1995-2017

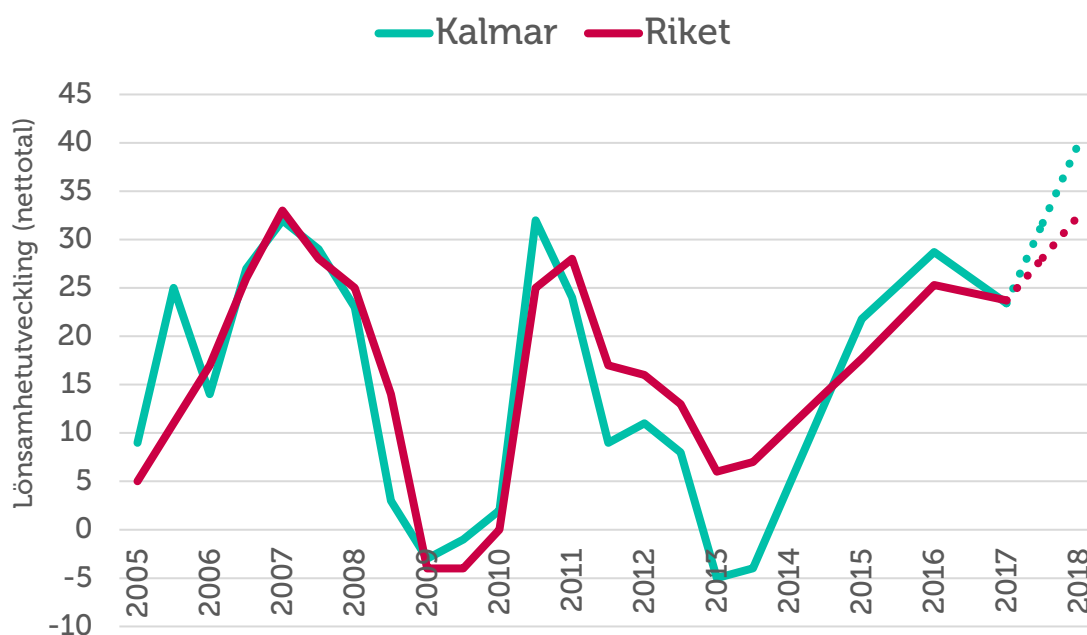

Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter till att växa genom investeringar och nyanställningar är delvis hänförlig till lönsamhetsutvecklingen. Från 2013 har lönsamheten i företagen i Kalmar län återhämtat sig efter åren med akut finanskris och är idag tämligen god. Tillväxten i lönsamheten för företagen i Kalmar län återhämtat sig efter åren med akut finanskris och är nu tämligen god. Det sammanlagda nettotalet är idag 23, något under riksgenomsnittet, 24. Detta är något lägre än vid den senaste mätningen, då nettotalet för Kalmar låg på 29. Idag redovisar 42 procent av Kalmars småföretagare en ökad lönsamhet, att jämföra med 19 procent som redovisar fallande lönsamhet. På ett års sikt förväntas dock lönsamheten i Kalmar län öka till 40, i jämförelse med rikets genomsnittliga förväntningar på en ökning motsvarande ett nettotal på 33.

Rörelserna i lönsamheten avspeglar framför allt hur småföretagen påverkas av den internationella konjunkturen men också svängningar i den inhemska ekonomin.

Figur 8 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Kalmar län och riket 2005-2017

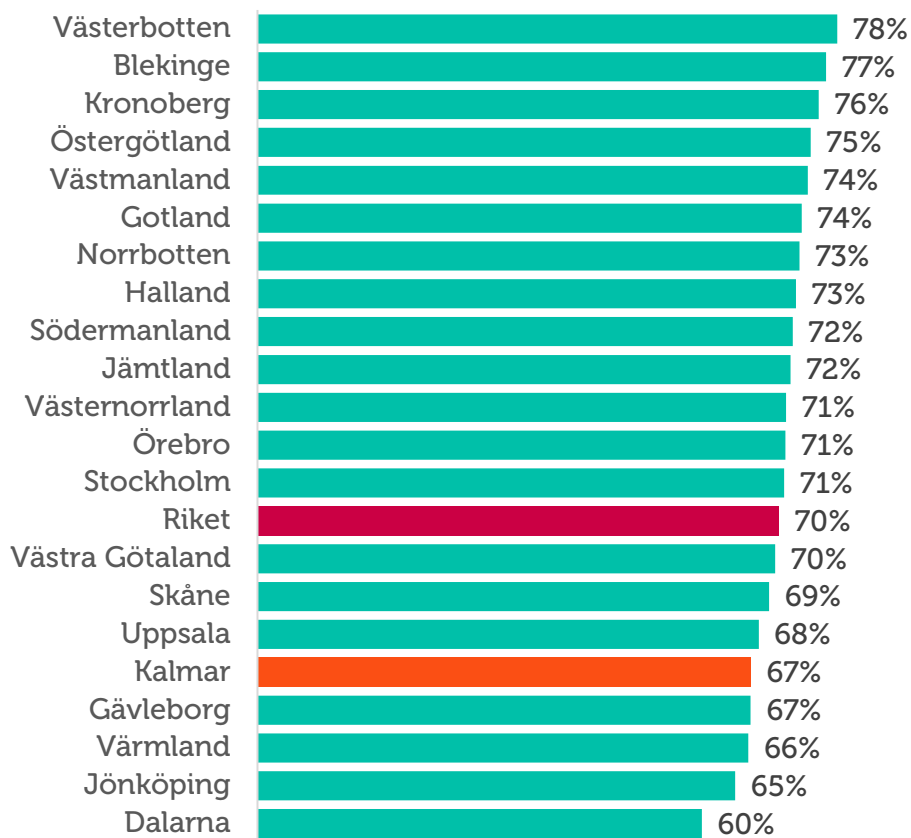
Företagens prisförväntningar

Det råder mycket god konjunktur i Kalmar län, vilket avspeglar sig i företagens förväntningar i prisutvecklingen de kommande tolv månaderna. Av länets småföretag förväntar sig 42 procent höjda försäljningspriser under det kommande året. Företagen i Kalmar län har något högre förväntningar gällande prisutvecklingen än riket som helhet, där 40 procent av företagen uppger att de kommer att höja priserna under det kommande året. Samtidigt som majoriteten av företagen tror på ökade eller oförändrade försäljningspriser finns det företag som räknar med minskade försäljningspriser. Både i Kalmar län som för riksgenomsnittet är denna andel fem procent.

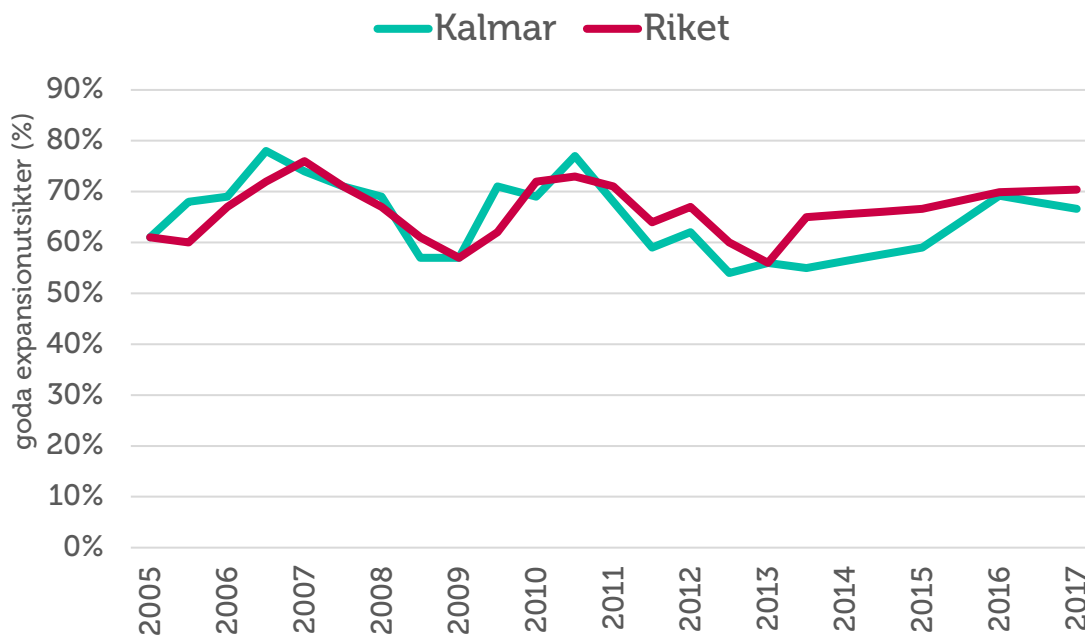
Expansionsutsikter och hinder för expansion

Företagen i Kalmar län upplever något sämre möjligheter att växa framöver än riksgenomsnittet, se figur 15. Trots detta anser 67 procent av företagen i länet att de har goda utsikter att expandera på sikt, vilket är en lägre andel än i fjol då 69 procent såg goda expansionsmöjligheter.

Figur 9 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2017

Figur 10 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Kalmar län och riket 2005-2017

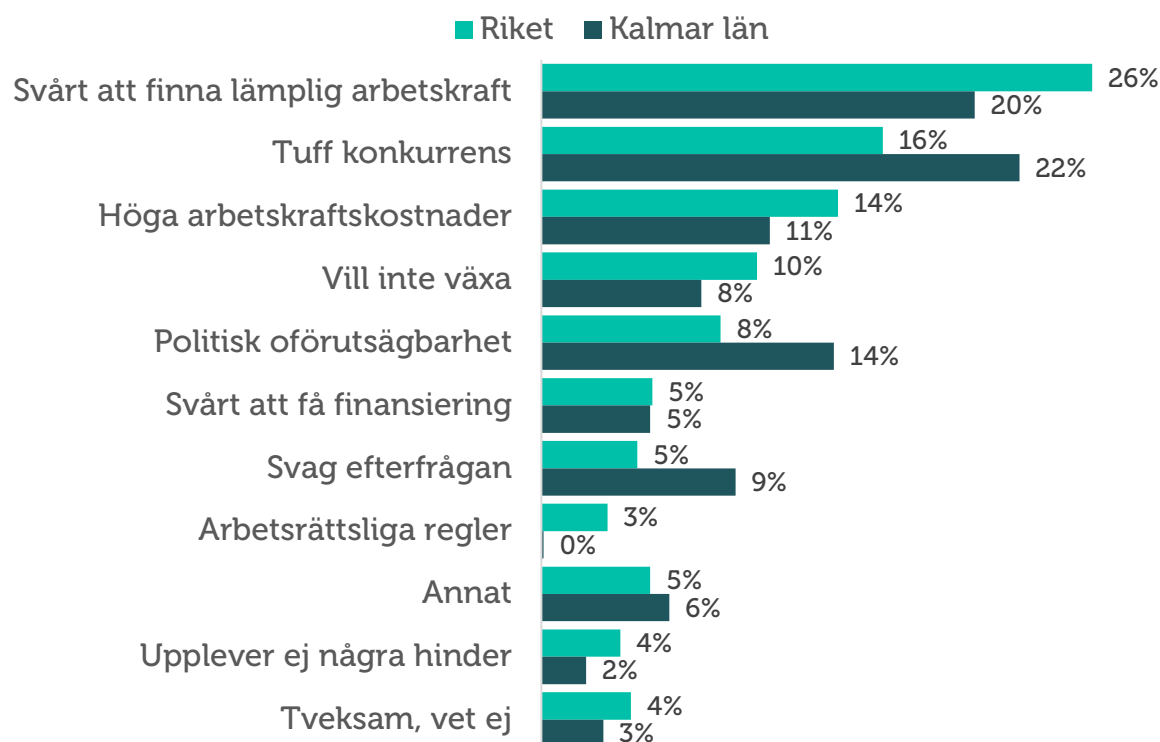

Tuff konkurrens upplevs i år som det främsta tillväxthindret bland småföretagen i Kalmar län. Av företagen i länet anser 22 procent att detta är det fämsta hindret, vilket är en högre andel än riksgenomsnittet på 16 procent. Vidare är brist på lämplig arbetskraft det främsta hindret för en femtedel av företagen. Många företagare upplever också att höga arbetskraftskostnader och politisk oförutsägbarhet är det största tillväxthindret. Andelen företag som ser höga arbetskraftskostnader som tillväxthinder är i nivå med riksgenomsnittet, men företagen i Kalmar län upplever den politiska oförutsägbarheten som ett större problem i högre utsträckning än övriga Sverige.

Politisk oförutsägbarhet hämmar entreprenörskap och expansion. Att starta och utveckla företag, ta ansvar för personal och investeringar kräver engagemang, hårt arbete och risktagande. Därför behövs konkreta åtgärder som gör det möjligt för fler att välja eget företagande framför anställning, att utveckla sitt företag och att anställa. Skatter och kostnader för arbetskraft, inklusive socialavgifter tillhör de stora kostnadsposterna för många företag och påverkar direkt lönsamheten och risken med att driva företag. Skattehöjningar och regelkrångel kommer att minska incitamenten till företagande och sysselsättning, vilket riskerar att leda till lägre tillväxt som följd.

I fjolårets mätning såg vi att ungefär en sjättedel, 15 procent, av företagen i länet svarade att de inte vill växa, vilket var högre än gensomsnittet i landet. I år ligger denna andel under riksgenomsnittet, vilket bekräftar den starka konjunkturutveckling som länet har genomgått.

Figur 11 Tillväxthinder enligt företagen i Kalmar län och i riket 2017 (procent)

Konjunkturrisker

Den svaga inhemska konjunkturen är den största konjunkturrisken enligt 41 procent av länets företag. Ökade energi- och råvarupriser ses som den främsta konjunkturrisken enligt 17 procent av företagen, vilket är betydligt högre än genomsnittet i landet där sex procent ser detta som den största konjunkturrisk. Även höga löneökningar framöver anses av många företag vara den största konjunkturrisken.

Trots att konjunkturen förbättrats avsevärt på riksnivå och företagen överlag är fortsatt optimistiska, finns en viss osäkerhet. Exempel på osäkerheter som kan påverka konjunkturåterhämtningen är kraftiga pris- och kostnadsökningar samt brist på lämplig arbetskraft.

Ökade energi- och råvarupriser upplevs som betydande konjunkturrisk för företagen i länet. Ökade kostnader för drivmedel till följd av skattechöjningar kan vara en faktor som påverkar företagen i Kalmar län i högre grad än för genomsnittet i landet.

Politisk turbulens minskar förutsägbarheten i näringspolitiken vilket givetvis påverkar företagen, vilket kan förklara varför företag upplever utvecklingen på den svenska marknaden som en konjunkturrisk. Exempel på osäkerheter som kan påverka konjunkturåterhämtningen är kraftiga pris- och kostnadsökningar samt bristen på lämplig arbetskraft.

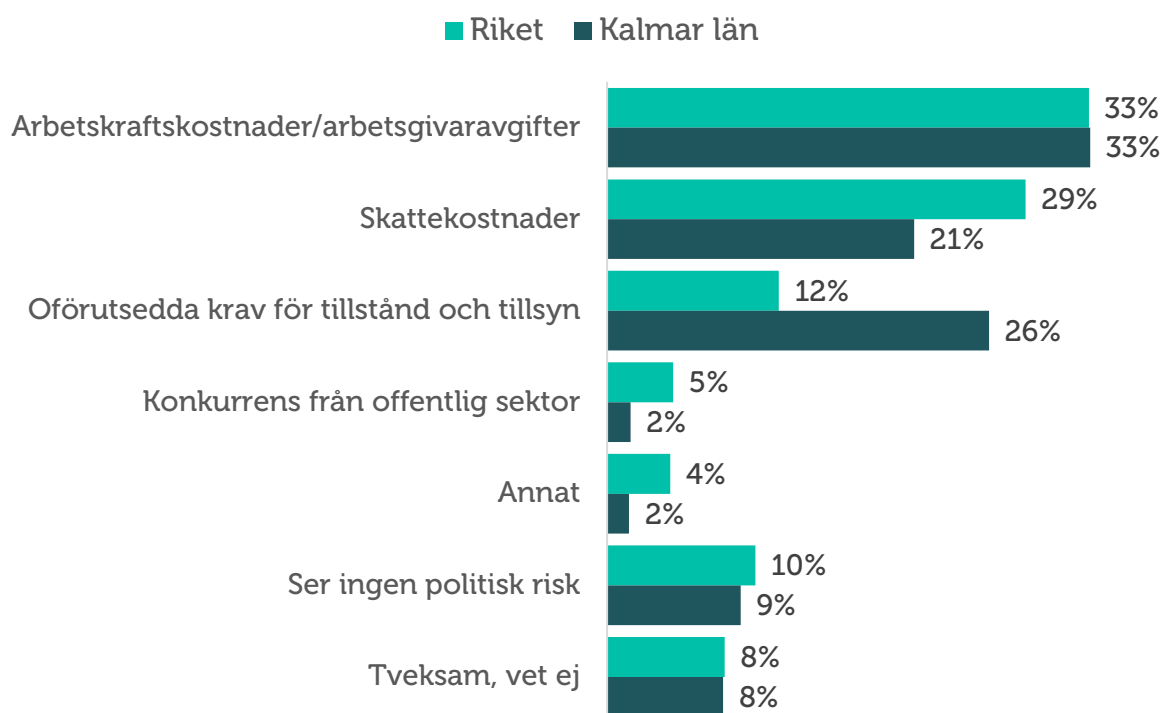
För att fördjupa förståelsen kring företagets syn på konjunkturläget och risker som påverkar företaget, ställdes kompletterande frågor om politiska risker.

Politiska risker

Den största politiska risken är potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter vilket anges av 33 procent av Kalmar läns alla företag. Hela 26 procent ser oförutsedda krav för tillstånd och tillsyn som största risk, vilket är betydligt högre än riksgenomsnittet på tolv procent. Var femte företag ser även ökade skattekostnader som en risk.

I årets mätning är den näst största politiska risken för Kalmar läns småföretag oförutsedda krav för tillstånd och tillsyn. Inte minst slår denna typ av osäkerhet mot sektorer som i högre grad berörs av den politiska debatten, till exempel företag i LOV-systemen eller utförare av ROT- och RUT-tjänster. Regeringens svaga parlamentariska ställning och dess beroendeställning till andra partier innebär en politisk oförutsägbarhet. Frågor som rör skatter, tillståndsfrågor och trygghetssystemet tenderar att hamna i långbänk med risk att nyinvesteringar och nyanställningar skjuts på framtiden.

Figur 12 Vilken anser du är den största politiska risken för ert företag?

Slutsatser och utmaningar för företagsklimatet

Den svenska konjunkturen har utvecklats mycket väl under det senaste året och de små och medelstora företagen är tillväxtmotorn, så även i Kalmar län. Årets konjunkturindikator är starkast i landet och uppgår till 119, jämfört med riksgenomsnittet på 74. Förväntningarna inför det kommande året är fortsatt mycket positiva men indikatorn förväntas minska något i Kalmar län.

Det är i genomsnitt nästan sju av tio företag som uppger att de vill växa. Samtidigt står företagen inför en rad hinder som motverkar en framtida expansion. Det är framförallt svårt

att finna lämplig arbetskraft på arbetsmarknaden och tuff konkurrens som gör att många företag tvekar att anställa. Även politisk oförutsägbarhet har stor påverkan på ett företags expensionsplaner.

Utvecklingen det senaste året visar att det är de små och medelstora företag som utgör motorn i jobbskapande. Det är dessa företag och företagsamma människor som tar risker, som anställer, som skapar varaktiga jobb och som via skattsedeln bidrar till vår gemensamma välfärd.

De viktigaste förutsättningarna för ett starkt företagsklimat är goda villkor för företag att starta, expandera och anställa. Det handlar om att företagare ska kunna verka på en rättvis och konkurrensneutral marknad. Villkoren för företagande ska vara lika, oberoende av företagsform och bransch. Utan hänsyn till om företaget har kollektivavtal eller inte och oavsett var företaget verkar geografiskt i Sverige.

Viktiga åtgärdsområden för att stärka det svenska företagsklimatets utveckling är därför:

- **Säkra småföretagens tillgång till kompetens.** Svårigheten med att hitta lämplig arbetskraft är ett av de största tillväxthindren för små företag. Det är viktigt att underlätta matchning mellan företagens kompetensbehov och jobbsökande samt att utbildningar svarar mot företagens behov. Utbildningssystemets utformning behöver bli mer dynamiskt och lyhört för arbetsmarknadens efterfrågan.
- **Sänk arbetsgivaravgifterna och kostnaden för att anställa.** Eftersom Sverige står inför en rad utmaningar vad gäller arbetslöshet och integration är det viktigt att verkligen fundera på alla möjliga sätt att sänka trösklarna till arbetsmarknaden och skapa vägar in i arbetslivet och det svenska samhället.
- **Förenkla och sänk skatterna på företagande.** Det behövs en översyn av skattesystemet som ger internationell konkurrenskraft och incitament till företagande, arbete och utbildning. Det ska vara mer lönsamt att ta de risker och det ansvar som det innebär att driva företag. Ökade kostnader för företagare genom högre skatter gör det svårare att investera och anställa. På liknande sätt leder höjningar av inkomst- och marginalskatterna till minskad sysselsättning och lägre risktagande. På längre sikt utarmas den svenska konkurrenskraften.